

KRISTI FÖRKLARINGS ORTODOXA KYRKA

Birger Jarlsgatan 98, Box 19 027, 104 32 Stockholm, tel. 08-15 63 16

Oktober 2009 – januari 2010

Predikning

*Hl Johannes av
Kronstadt -
Ljus och mörker*

Aktuellt

*Staretserna i den
ryska kyrkliga
traditionen*

*Liten ortodox
biktspiegel*

*Den 11 november 2009
kommer en konferens att
hållas vid Helge Sergius
ortodoxa teologiska institut
i Paris om
Metropoliten Vladimir
som andlig ledare och
förebedjare med
anledning av 50-års dag av
hans bortgång.*

Metropoliten Vladimir

(1873 - 1959)

Bild från församlingens arkiv

Kristi Förklarings ortodoxa församling grundades år 1617. Församlingen ingår i det Ryska Ortodoxa Ärkestiftet i Västeuropa, vars administrativa centrum, Ärkebiskop, Stiftsstyrelse och Teologiska institut Saint-Serge finns i Paris. Sedan år 1931 är stiftet upptaget i det Ekumeniska Patriarkatet i Konstantinopel.

Nuvarande Kristi Förklarings ortodoxa kyrka invigdes år 1907 och är förklarad för byggnadsminne.

Ryska Ortodoxa Kyrkan - Kristi Förklarings ortodoxa församling är ett i Sverige registrerat trossamfund. Se vår hemsida www.ryskaortodoxakyrkan.se

Kristi Förklarings ortodoxa kyrkas församlingsblad sänds gratis till församlingens medlemmar, vilka erlagt församlingsavgiften 1000:-/år. Övriga som önskar få församlingsbladet bidrar till kostnaderna genom insättning på församlingens postgiro 15 77 95-6

PREDIKNING

Den helige rättfärdige Johannes av Kronstadt

Ljus och mörker

Kroppens lampa är ögat. Om ditt öga är ogrumlat får hela din kropp ljus, men om ditt öga är fördärvat blir det mörkt i hela din kropp. Om nu ljuset inom dig är mörker, hur djupt blir då inte mörkret. (Matt. 6: 22-23)

Herrens ord är en sann lampa på vår livsväg – det gäller även dessa ord ur Evangeliet; vi bör bara tänka igenom dem noggrant. Låt oss göra det. Kroppens lampa är ögat, säger Herren. Varför säger han inte ”ögonen” utan ”ögat”? Därför att Herren menar här inte de kroppsliga ögonen utan det andliga ögat, eller vårt hjärta, som också styr över de kroppsliga ögonen och som genom två ögon inte ser föremålen dubbelt utan i en enda bild. Med öga menas alltså hjärtat, där samvetet har sin boning, eller den inre lagen som visar oss vad som är gott och vad som är ont; därför står det också ”ögat” och inte ”ögon”. Och med kropp menas hela vårt inre liv, våra tankar, önskningar, avsikter, alla handlingar som vi utför under vårt jordliv. Det betyder att innebörden i Frälsarens ord är följande: hjärtat, eller samvetet är människans lampa på livsvägen i alla hennes tankar, önskningar, avsikter och ord – i alla hennes handlingar. Vidare säger Herren: *Om ditt öga är ogrumlat får hela din kropp ljus*, dvs om ditt hjärta, eller ditt samvete, är ogrumlat och rent, så kommer också dina tankar, önskningar, handlingar, avsikter och gärningar att vara ljusa, rättfärdiga och rena; men om ditt öga, eller ditt samvete, *är fördärvat blir det mörkt i hela din kropp*, dvs alla tankar, önskningar, avsikter, handlingar – hela ditt liv och alla dina gärningar kommer att bli mörka, orättfärdiga och illistiga.

Om nu ljuset inom dig är mörker, hur djupt blir då inte mörkret? Om ditt hjärta, som du fått av Herren i en lampas ställe, på grund av din vårdslöshet blivit till mörker, hurdant blir då inte hela ditt liv, alla dina gärningar? Brukar det inte gå så i livet? Ser vi inte ständiga exempel på detta? Låt oss ta ett exempel ur livet. Låt oss ta en människa med ett öppet hjärta, med ett klarögt samvete och med en rakryggad blick på livet, en evangelisk blick, och jämföra henne med en människa som har ett lömskt hjärta, eller ett lömskt samvete, och som har en

förkärlek för världen och för köttet. Den förstnämnda människans alla handlingar präglas av rättvisa, ansträngning och karaktärens öppenhet, och av välvilja mot nästan. På den sistnämndas gärningar lämnar lögnen, bedrägeriet, hyckleriet, listen och lömskheten sitt avtryck.

Den förstnämnda personen nöjer sig med mycket litet och förtärs inte av längtan efter mångahanda ting. Han önskar t ex inte ett rikligt bord eller många eleganta och dyrbara kläder, han traktar inte efter rikedom eller en stor och överdådig bostad osv; han är nöjd och tackar Gud om han har bröd och soppa för dagen, om han har några rena och propra klädbyten och om han har en regelbunden men kanske obetydlig inkomst eller en summa pengar som han sparar genom eget arbete – hederlig handel, företagsamhet eller slöjd –, och om han har en hälsosam bostad, om än liten och utan dyrbara möbler; mera vill han inte ha, därför att han anser det vara överflödigt; om han märker ett ringa överskott så delar han hellre det med en lidande nästa än att använda det till något onödigt begär.

Men se nu på den där andra personen med sitt lömska hjärta och sitt lömska och dolska samvete. Han är inte nöjd med någonting; för honom är ett bord inte ett bord, kläder inte kläder, bostad inte bostad och möbler inte möbler, och vid full bågare kräver han att den ska vara ännu fullare. Det han har är inte tillräckligt, han griper efter det som tillhör andra, även om det betyder att hans nästa far illa. För honom är maten inte tillräckligt god – den måste vara bättre, eller också räcker det inte med bröd och soppa för dagen, han kräver vin, fast vin är helt onödigt. Och det räcker inte med en ringa mängd – det hade ju inte varit så farligt, utan ibland vill han ha mycket för att dricka sig full. De här kläderna är inte bra, de är omoderna – det behövs bättre, den här bostaden är inte så rymlig och bekväm – det behövs en större, de här möblerna är inte bra – det behövs nya, dessa inkomster, denna lön, denna ekonomiska hjälp är för liten – det behövs mera. Det finns nästan ingenting han är nöjd med. Man kan tycka att han har det bra och inte lider brist på någonting – han är mätt eller övermätt, han är lyxigt och kräset klädd, hans överflöd är stort, och ändå är han missnöjd. Om en annan hade hans tillgångar i livet, eller till och med mindre, så skulle det räcka och bli över för honom själv och dessutom räcka till att ge mat och kläder till en nödlidande nästa. Men han tycker sig ha för litet av allting och ingenting blir över för andra. Varför är det så? Därför att hans hjärta är lömskt, förmörkat, oförståndigt, omätligt, lidelsefullt. Och varför är det sådant? Därför att han inte känner och inte vill känna Herrens bud och inte låter sig vägledas av Kristi Evangelium. Därför att han följer kroppens och sina tankars blinda och lidelsefulla vilja.

Hur ska man kunna samtidigt tjäna Gud och köttet? Tydligen kan man inte det, Guds ord säger rakt ut att *de som har tillhört Kristus Jesus har korsfäst sitt kött med alla dess lidelser och begär* (Gal. 5:24) och de tjänar på intet sätt det mångsyndfulla köttet och tillfredsställer inte dess begär. *Ha inte så mycket omsorg om det jordiska att begären väcks* (Rom 13:14) – säger den helige aposteln Paulus. Och det är alltid så att den som tillfredsställer kroppens begär, han bemödar sig inte heller om att tjäna Gud, om att frälsa sin själ eller arbeta på sin förbättring. Han strävar inte efter att utföra goda gärningar, han rättar inte sitt hjärta, han höjer inte sin ande till Riket i det höga, utan han brukar hel och hållen vara liksom fjättrad vid jorden, vid jordens lustar.

Därför avslöjar Herren detta vårt vanvett när han säger: *Är kanske inte själen förmer än maten, och kroppen förmer än kläderna?* Om nu själen är förmer än maten, varför lämnar ni då själen utan omvårdnad och sörjer istället för det som är obetydligt som mat och kläder, *ty maten är till för magen och magen för maten, tills Gud gör båda överflödiga* (1 Kor. 6:13). Och återigen, är inte kroppen förmer än kläderna? Om Gud gav er det som är större, dvs kroppen, ska Han då inte också skänka er det som är ringare, ska Han då inte sörja för att

kroppen täcks och ge er möjlighet att skyla dess nakenhet, så som han skylde Evas och Adams nakenhet?

Herren lär oss att inte hysa kärlek till kläder, liksom Han tidigare sade att vi inte ska hysa kärlek till mat och dryck. Det vore fel att inte alls bry sig om kläder: vi ska sträva efter att vår klädsel ska vara ren och anständig. Den som har denna uppgift ska ägna sig åt att spinna, väva och sy. Själva den Allrarenaste Jungfrun vävde och sydde, vilket omvittnas av Frälsarens mantel, som var vävd av hennes jungfruliga händer. Men de ständiga tankarna på fina kläder som förvirrar våra huvuden står helt i motsättning till Evangeliets ande: de gör oss fåfänga, småaktiga och framkallar hos många osedlighet och högfärd. Låt oss komma ihåg att vi alla i dopet undfick oförgänglighetens klädnad, Kristi sannings klädnad. Det är denna sanningens klädnad som vi ska ägna omsorg, denna klädnad ska vi bevara, den skall vara vår prydnad. Om vi bevarar den ska Herren i den kommande tidsåldern kläda oss i härlighetens klädnad, han kommer att kläda oss i evigt ljus, liksom han Själv ikläder sig ljuset såsom en skrud. Amen.

(Texten är avkortad)

AKTUELLT

Alexej Beglov

Staretserna i den ryska kyrkliga traditionen

Ur en föreläsning hållen på den Internationella vetenskapliga teologikonferensen "Rysk patrologi" vid Moskvas teologiska akademi.

Hela historien rörande den ryska staretstinstitutionen under 18- och början av 1900-talet är omgiven av konflikter av olika natur och karaktär. Man kan säga att dessa konflikter utvecklades längs olika linjer. Den första av dessa är *staretsernas relationer till de centrala eller stiftsmyndigheterna*. Ett klart exempel på detta ger oss den ärevörddige staretserna i Optina Levs (Nagolkin) liv, han var andligt barnbarn till den store ärevörddige Paisij (Velitjkovskij). De ständiga förflyttningarna enligt ärkebiskoparnas direktiv från det ena klostret till det andra, de stränga reglerna som hade till syfte att förhindra pilgrimernas

tillgång till denne starets redan efter det att han hade kommit till Optina pustyn', de direkta konfliktfyllda meningsutbytterna med Kalugas ärkebiskop utgjorde alla en ständig bakgrund i den ärevörddige Levs liv.

En annan linje i konflikterna var *relationerna mellan staretserna och det vita prästerskapet i regionen*. Ett av de mest tydliga exemplen på detta återfinns i brevväxlingen mellan Kalugas andliga konsistorium och Optina pustyn' för år 1869, vilken bevaras i Kalugas länsarkiv. Då framförde några präster i Kozels härad med prostens i spetsen mycket allvarliga anklagelser mot staretserna i Optina i samband med att dessa hade tagit

emot bondkvinnan Evfrosinja, som var belagd med epitymi (bannlyst). Vi skall återvända till denna brevväxling nedan. Slutligen var även en potentiell källa till konflikter *staretsernas relationer till sina lärjungar*. Den troligen mest dramatiska konflikten av detta slag utvecklade sig under åren 1823-25 i den lilla sibiriska staden Turinsk mellan den ärevördige Zosima (Verhovskij) och några av medlemmarna i hans andliga familj (modern och dottern Vasilev). Kärnan i denna konflikt var frågan om platsen och rollen för en manlig lärare i en kvinnlig klostergemenskap. Denna konflikt slutade med att staretsen tillsammans med de kvinnor som var hans trogna lärjungar fördrevs från klostret.

Till och med denna kortfattade uppräknings av konfliktsituationer som uppstod kring staretserna under 18- och början av 1900-talet visar att deras anhängare var tvungna att bevisa och motivera den ryska staretsinstitutionens medvetenhet om det heliga fäderna. För när vid sekelskiftet staretsinstitutionen i Ryssland blev föremål för teologiska studier, var denna vid jämförelse med den gamla österländska så iögonenfallande för de första forskarna att de kom till slutsatsen att det förelåg två helt olika företeelser - den ryska och den österländska staretsinstitutionen, och den ryska varianten ifrågasattes med avseende på sin koppling till de heliga fädernas tradition. En osund bakgrund till dessa tvivel var den första kollisionen mellan det fosterländska kyrkliga medvetandet och den typ av pseudostaretser som då associerades med Grigorij Rasputins namn. Detta var klarast och för alla mest bekanta exemplet. Men inte det enda. Strax före revolutionen blossade en skandal upp kring nunneklostret i Tuapse, vars grundare använde begreppet "starets" för egennyttiga och osnygga ändamål. Detta var ett karakteristiskt och akut symptom på sjukdom: framemot början på 1900-talet devalverades meningen och innebörden i staretsernas ledarskap, med ordet starets

betecknades alltför mångahanda saker, personer långt ifrån de heliga fädernas medvetenhet och äkta munkliv använde begreppet som en täckmantel. Erfarenheterna från kontakter med dessa pseudostaretser var så smärtsamma att en av de främsta utforskarna av staretsinstitutionen, V.I. Ekzempljarskij, ansåg det möjligt och till och med nödvändigt att göra följande kategoriska och förbehållslösa utlåtande:

"Beträffande staretsinstitutionen utanför klostren kan intet annat sägas än att det endast är ett religiöst-kommersiellt företag som inte har någonting gemensamt med starets eller med ortodoxin över huvudet."

Idag befinner vi oss åter i en liknande situation. Innebörden i och formerna för en starets ledarskap är i det vardagliga kyrkliga medvetandet i vår tid ytterst luddiga, vilket åter öppnar möjligheter till spekulation. I samband med detta måste man än en gång ställa frågan om den ryska staretsinstitutionens karaktär och dess förhållande till de heliga fäderna. För att kunna svara på det måste man framför allt försöka ge en definition på en starets ledarskap.

En starets vägledning är en av vägarna till andlig tillnyktring, som består i att en novis vänder sig till en mer erfaren asket för att få andlig vägledning. Då det är ett element i kristen asketism framträdde staretsens ledarskap i ortodoxins asketiska historia aldrig som en isolerad asketisk praxis, utan förekom tillsammans med andra asketiska element: bön, yttre handlingar (fasta), andlig läsning o.s.v.

Uppkommen under kristenhetens första sekler liksom annan asketisk praxis och i princip stående öppen för alla kyrkans stånd är andlig vägledning en del av den ortodoxa andliga kulturen som bevaras och utvecklas företrädesvis inom klosterväsendet.

Under sekler av utveckling utarbetades inom ramarna för staretsens ledarskap särskilda metoder för vägledning, och den mest kända och effektiva av dessa är uppenbarandet av avsikter. Tillsammans, med detta kan en starets vägleda utan ord, bara genom sin närvaro och sina handlingar. Detta är särskilt verksamt om staretsen och hans lärjunge lever tillsammans. Härvid behövs det inte ens att en starets har ovanliga nådegåvor som till exempel klarsynthet och förmåga att åstadkomma mirakel. Det väsentliga karaktärsdraget är andlig erfarenhet och kännedom om etapperna och följdriktigheten i ett andligt uppåtstigande.

Ett äkta förhållande mellan läraren och lärjungen är alltid dubbelriktat. Även en starets som begåvats med ytterst nåderika gåvor kan inte förmå en motspänstig lärjunge till framgångar. Och tvärtom, en självupppoffrande lärjunge kan lätt uppnå fulländning i närvaro av en erfaren ledare som inte är begåvad med vare sig klarsynthet eller undergörande förmåga. Av en starets krävs framför allt erfarenhet av andligt liv och inte klarsynthet. En erfaren ledare är utomordentligt uppmärksam på sin lärjunges inre läggning och leder honom mot andlig fullkomning längs den väg som är karakteristisk just för honom. Ett riktigt förhållande mellan en starets och hans lärjunge färgas med tiden av en nyans av faderlig omsorg och sonlig tillgivenhet, som omvandlar det till en äkta andlig familj.

Staretsinstitutionen uppkom i forntiden som en kristen asketisk praxis, men kom att få särskilda, endast för denna karakteristiska drag under varje historisk epok. Ovan har vi sett att uppdykandet av vissa drag, exklusiva endast för den östliga kristna staretsinstitutionen (i synnerhet uppkomsten av en lekmanlärare och det vita prästerskapet) ägde rum inom den ryska asketiska traditionen under

1800-talet. Hur kan man då förklara denna egenhet i den ryska staretsinstitutionen under denna period? För första gången identifierades detta problem med all tydlighet av V.I.Ekzempljarskij. Den ryska staretsinstitutionen, skrev han, är inte lik den östliga, den är mer införd i världen utanför klostren, mer förbunden med den:

"Vår staretsinstitution slog nästan från första dagen den kom till Ryssland in på en självständig ny väg och var inte så bunden till klostrens värld som till en nationell miljö. <...> fäderna i Optina pustyn' var fäder och rådgivare till hela det ryska folket och endast i mycket begränsad omfattning till klosterfolket."

Denna "folklighet" sågs som den huvudsakliga egenskapen hos den ryska staretsinstitutionen under 18- och 1900-talen. Men kvar står frågan om orsaken till en sådan aktiv "utkomst" i världen och även om detta kan anses vara en förtjänst eller tvärtom en defekt? Därtill kom att just denna egenhet, som det förefaller, var anledningen till de mest akuta konflikterna som uppkom omkring staretserna på 1800-talet.

Initiativet till förändringen av staretsernas vägledning i en mer världslig riktning utgick inte alls från fäderna i Optina pustyn' utan från deras pilgrimer. Den särskilda roll som staretsinstitutionen i Optina kom att ha var en reaktion från församlingsmedlemmarna och pilgrimerna mot krisen i det synodala systemet, som hade drabbat det primära elementet i kyrkans organism - församlingen. Detta påvisades skarpsinnigt av I. K. Smolijtj. Enligt hans mening var det inte en inre logik i utvecklingen av den andliga verksamheten som tvingade staretsinstitutionen att gå utanför klostrens väggar, utan andligt behov hos det

ortodoxa folket, som inte längre fann tillfredsställelse i församlingslivet. Det var inte staretserna som gick till folket utan folket som började gå till andliga vägledare i det att det hos dem sökte och även fann det som det tidigare hade funnit i ett fullvärdigt församlingsliv, i umgänget med sin församlingspräst.

"Det uppstår en reaktion mot förvärldsligandet: folket vänder sig till ursprunget för dess religiösa förflutna, till kärnan i den ortodoxa askesen, den andliga rikedomerna i de gamla fädernas erfarenhet. Staretsinstitutionen som ursprungligen fanns koncentrerad inom klostrens väggar går ut i världen genom klosterporten. Men endast i klostren kunde den uppfånga rätta religiösa ideer för att sedan kunna vägleda folket i världen."

Peter den Stores kyrkliga reform berörde inte bara den högsta kyrkliga ledningen i det den ersatte Patriarken med den Heliga Synoden. Den hade även andra långtidsverkande och förödande följder. Således förvandlade inom dess ramar den stränga regleringen av församlingslivet kyrkan till en plats för "andlig" övervakning av hjorden; begränsningen av församlingens egendomsfullmakter gjorde det omöjligt för komuniteten att delta i allmän verksamhet, välgörenhet eller utbildning. I praktiken begränsade det församlingslivet endast till gudstjänster. Valbarhetsförbudet för prästerskapet och dess gradvisa förvandling till ett stånd, vars tjänande går i arv och framför allt är ett sätt att förtjäna uppehållet ledde till ett kyligt förhållande hos de troende till sina herdar. Den så kallade fromhetsreformen som begränsade en kristens "plikter" till en liten uppsättning av formella krav (det mest kända är den årliga obligatoriska bikten och nattvarden) kom att sänka inte bara ribban för den nationella fromheten utan även för de krav som ställdes på prästerna i det att den reducerade deras prästerliga plikter till utförandet av en rad

formella procedurer, vilka pådyvlade dem en mer administrativ funktion än en andlig. Fjärmandet av församlingsprästerna från deras hjord och degraderingen av församlingslivet gjorde det oundvikligt att folket i sitt sökande efter äkta andligt liv drogs till klostren och i dem till de erfarna andliga vägledarna. För övrigt var det i princip inget nytt i den ström av folk som sökte staretsernas vägledning. Om man studerar skriftliga kristna källor så finner man lekmannapilgrimer och andra sådana som var andliga barn till de gamla staretserna i Egypten och Palestina. I detta avseende var det ingen principiell skillnad mellan den gamla staretsinstitutionen och den i Optina. Skillnaden bestod i något annat, i den innebörd (funktion) som institutionen i kraft av olika historiska betingelser hade för troende lekmän under den kristna medeltiden i Östern och i Ryssland under 1800-talet, i den roll som den kom att spela i det kyrkliga livet i dessa regioner under dessa epoker. Den gamla staretsinstitutionen ägnade sig främst åt handledning av sådana som beslutat sig att helt hänge sig åt ett inre andligt liv. Den ryska institutionen under den synodala perioden tröstade därutöver många sörjande, understödde de fallna, kompenserade brister och defekter i det kyrkliga livet som förorsakades av den historiska situationen.

Vi lägger härvid märke till att sådana perioder av "utkomst" i världen hade ägt rum även före 1800-talet i den ortodoxa andliga ledningens historia, det var inte en specifik företeelse enbart i den ryska kyrkohistorien. Således, enligt författaren till "Klostrets herdaskap" kom den bysantinska staretsinstitutionen ut i världen på liknande sätt under ikonoklastperioden. Även detta förorsakades av historiska omständigheter och inte av en inre logik i utvecklingen av den andliga verksamheten, för då vände sig de andliga ledarna aktivt till folket för vägledning i det att de sökte motverka ikonoklasternas propaganda:

"Om de tidigare staretserna i klostren inte förvägrade lekmännen andlig vägledning och mottagande av bikt så söker de nu själva denna ledning och fädernas andliga praxis för att tjäna Kyrkan och Ortodoxin."

På så sätt var de ryska staretsernas "utkomst" i världen ett svar på den kris som drabbade församlingslivet under den synodala perioden och initiativtagare till denna "utkomst" var inte så mycket de själva som de troende lekmännen som törstade efter deras vägledning. Men utgångspunkt i detta står det klart för oss att staretserinstitutionen i Optina inte principiellt skiljde sig från den

fortida kristna vägledningen. Det var densamma institutionen som i klostren. Alla fäder i Optina var framför allt staretser för noviser i det egna klostret, de hade lärjungar bland bröderna och i Optina praktiserades dagligt uppenbarande av avsikter. Men för att svara mot behoven hos ett troende folk av alla samhällsklasser fanns de tillgängliga även för lekmän som kom till klostret och i kraft av historiska omständigheter var denna ström av pilgrimer till klostret utomordentligt stor, kännbart större än hos den gamla tidens staretser.

(Texten avkortad)

David Heith-Stade

Liten ortodox biktspegel

Det finns många biktspeglar i vår samtid som innehåller mer eller mindre utförliga och detaljerade syndakataloger. Faran med sådana bikthandledningarna är att de riskerar att skapa ett ytligt, skrupulöst och moralistiskt förhållande till kristen etik och biktens sakrament – ett förhållningssätt som i grund och botten är främmande för ortodox kristen andlighet. Kristus befallde sina apostlar att gå ut och göra alla folk kristna, döpa dem och lära dem att hålla buden (Matt 28:18-20). Att hålla Kristi bud är alltså en grundläggande del av den ortodoxa kristna tron. När den unge mannen frågade Kristus vad han skulle göra för gott för att få evigt liv svarade Kristus att han skulle hålla budorden (Matt 19:16-19). De tio budorden (2 Mos 20:2-17; 5 Mos 5:1-22) har traditionellt legat till grund för den ortodoxa kristna etiken. I bergspredikan skärper Kristus budorden och visar deras andemening (Matt 5:17-48). Helige Peter Mogila (†1646) och helige Filaret (Drozdov) av Moskva (†1867) räknade in alla synder under varje budords andemening i sina katekeser. Buden får dock inte förstås som moralistiska regler och pekpinor, utan Kristus lär oss att budens mål är kärlekens dygd (Matt 22:37-40). Buden är asketiska redskap som Gud har skänkt människorna för att hjälpa dem att använda sin fria vilja till att erövra kärlekens dygd och besegra syndafallets onda begär som lockar människan att leva i fiendskap med Gud, medmänniskorna och hela skapelsen. Kristus lär oss att budordens syfte är att göra rent insidan av bågaren (Matt 23:26) så att vi kan älska Gud och våra medmänniskor med ett rent hjärta (jfr Matt 5:8). Han fördömer hycklarna som ärar honom med

sina läppar men vilkas hjärtan är långt från honom (Matt 15:8). Han lär oss att det är från hjärtat, d.v.s. människans andliga kärna, som allt ont kommer som gör människan oren (Matt 15:19-20). Budordens syfte är alltså att hjälpa människan att rena sitt hjärta, sin andliga kärna, så att hon kan växa i kärlek till Gud och medmänniskorna. Det ortodoxa kristna livet i Kristus är tron som genom hoppet växer i kärlek (jfr 1 Kor 13:4-13). Bikten är ett synligt tecken på Guds barmhärtighet som hjälper oss att bota vår själs och hjärtas skador och sår som har uppstått genom våra synder för att vår tro återigen genom hoppet på Guds barmhärtighet skall kunna växa i kärlek sedan vi har försonat oss med Gud och nästan och blivit förlättna genom biktens sakrament. Att reducera buden till en samling moralistiska pekpinor som vi skall följa för att framstå som duktiga kristna är fariseism: "Ve er, skriftlärdar och fariseer, ni hycklare som är som vitkalkade gravar. Utanpå ser de prydliga ut, men inuti är de fulla av de dödas ben och annat orent. På samma sätt visar ni upp ett rättfärdigt yttre för människorna medan ert inre är fullt av hyckleri och orättfärdighet" (Matt 23:27-28). Budorden är inte moralistiska regler som vi skall följa för att "visa upp ett rättfärdigt yttre för människorna". Budorden är asketiska redskap som Gud har skänkt oss för att rena hjärtat så att vi verkligen lär oss att älska Gud med hela vårt hjärta och hela vår själ och vår nästa som oss själva (jfr Matt 22:37-40). Kristus undervisade i hela sitt offentliga liv om budens andliga innebörd och tillrättavisade alla som försökte reducera Guds lag till ytlig moralism. Det är i denna anda som även helige Filaret av Moskva i *Stora kristna katekesen (Prostrannyj christianskij katichizis)* parafraiserar de tio budorden till tio plikter som framhäver budordens andliga innebörd, nämligen kärleken till Gud och kärleken till nästan. Den här korta biktspegeln är uppställd enligt denna ortodoxa andliga tradition för att hjälpa den biktande till en djupgående omvändelse och bikt som hjälper tron att genom hoppet växa i kristen kärlek.

ETT FÖRSÖK ATT UPPRÄTTA EN ANDLIG BIKT

Guds lag - vägen till kärlek

Det nya budet

"Mitt bud är detta: att ni skall älska varandra så som jag har älskat er" (Joh 15:12).

De två största buden

"Du skall älska Herren, din Gud, med hela ditt hjärta och med hela din själ och med hela ditt förstånd. Detta är det största och första av

budet. Sedan kommer ett av samma slag: Du skall älska din nästa som dig själv. På dessa båda bud vilar hela lagen och profeterna" (Matt 22:37-40).

Den gyllene regeln

"Allt vad ni vill att människorna skall göra för er, det skall också ni göra för dem. Detta är vad lagen och profeterna säger" (Matt 7:12).

Kärlekens dygd

”Kärleken är tålmodig och god. Kärleken är inte stridslysten, inte självisk, den brusar inte upp, den vill ingen något ont. Den finner inte glädje i orätten men gläds med sanningen. Allt bär den, allt tror den, allt hoppas den, allt uthärdar den. Kärleken upphör aldrig... Men nu består tro, hopp och kärlek, dessa tre, och störst av dem är kärleken” (1 Kor 13:4-8, 13).

Buden - kärlek till Gud

”Den som har mina bud och håller dem, han älskar mig, och den som älskar mig skall bli älskad av min fader, och jag skall älska honom och visa mig för honom” (Joh 14:21).

Samvetsrannsakan

Kärlekens plikter till vår Gud

Har jag sökt kunskap om Gud, tillbett honom och bett till honom?

Har jag hängivit mig åt falsk gudsdyrkan, avgudadyrkan eller vidskepelse?

Har jag syndat mot Gud med mina ord?

Har jag tagit del av gudstjänsterna på söndagarna och de stora högtiderna?

Kärlekens plikter till min nästa

Har jag visat respekt för prästerskapet, mina föräldrar, överordnande, välgörare och medmänniskor?

Har jag skadat min nästas liv och hälsa?

Har jag skadat min nästas sedlighet och kyskhet genom äktenskapsbrott, otukt eller på något annat sätt?

Har jag skadat min nästas egendom?

Har jag skadat min nästa med mina ord?

Har jag velat skada min nästa?

Kärlekens plikter till mig själv

Har jag visat respekt för mig själv så som Guds avbild och den helige Andes tempel?

Har jag skadat mitt liv och min hälsa?

Har jag skadat min sedlighet och kyskhet?

Har jag missbrukat min egendom?

Har jag hängivit mig åt tomprat?

Har jag velat skada mig själv?

Det andliga livet

Andlig kamp

”De som tillhör Kristus Jesus har korsfäst sitt kött med alla dess lidelser och begär. Om vi har andlig liv, låt oss då följa en andlig väg” (Gal 5:24-25).

”Om ni alltså har uppstått med Kristus, sträva då efter det som finns där uppe där Kristus sitter på Guds högra sida. Tänk på det som finns där uppe, inte på det som finns på jorden. Ni har ju dött, och ni lever ett osynligt liv med Kristus hos Gud. Men när Kristus träder fram, han som är ert liv, då skall också ni träda fram i härlighet tillsammans med honom. Döda därför allt jordiskt hos er: otukt, orenhet, lidelser och onda lustar och själviskheten, detta avguder!” (Kol 3:1-5).

”Han skapade människan i begynnelsen och överlämnade henne åt hennes eget val. Om du vill kan du hålla buden. Du bestämmer själv om du skall vara trogen. Eld och vatten har han lagt framför dig: räck ut din hand efter vilket du vill. Framför människan ligger livet och döden, och hon får det hon väljer... Han har inte befallt någon att leva gudlöst, ingen har fått hans tillåtelse att synda” (Syr 15:14-17, 20).

”Tänk på livets slut i allt vad du gör, då kommer du aldrig någonsin att synda” (Syr 7:36).

Saligprisningarna - de nio stegen till salighet

1. Saliga de som är fattiga i anden, dem tillhör himmelriket.
2. Saliga de som sörjer, de skall bli tröstade.
3. Saliga de milda, de skall ärva landet.
4. Saliga de som hungrar och törstar efter rättfärdigheten, de skall bli mättade.
5. Saliga de barmhärtiga, de skall möta barmhärtighet.
6. Saliga de renhjärtade, de skall se Gud.
7. Saliga de som håller fred, de skall kallas Guds barn.
8. Saliga de som förföljs för rättfärdighetens skull, dem tillhör himmelriket.
9. Saliga är ni när man skymfar och förföljer er och på allt sätt förtalar er för min skull. Gläd er och jubla, er lön blir stor i himlen. (Matt 5:3-12)

Omvändelsens sakrament - själens läkedom

Synd

”Den som syndar bryter också mot lagen, ty synd är laglöshet” (1 Joh 3:4).

”Det är era synder som skiljer er från er Gud, era brott får honom att vända sig bort och inte höra” (Jes 59:2).

Hjärtats förkrosselse och sorg - uppriktig ånger

”Ett förkrossat och bedrövat hjärta skall du, Gud, inte förakta” (Ps 50/51:19).

”En sorg efter Guds vilja leder till en omvändelse som ger frälsning” (2 Kor 7:10).

Syndabekännelse - bikt

”Om vi säger att vi är utan synd bedrar vi oss själva, och sanningen finns inte i oss. Om vi

bekänner våra synder är han trofast och rättfärdig, så att han förlåter oss synderna och renar oss från all orättfärdighet” (1 Joh 1:8-9).

”Låt oss gå till rätta med varandra, säger Herren” (Jes 1:18).

”Bekänn därför era synder för varandra, och be för varandra att ni skall bli botade” (Jak 5:16).

”Gå och visa upp er för prästerna!” (Luk 17:14).

Avlösning - förlåtelse

”Sedan andades han på dem [apostlarna] och sade: ’Ta emot helig Ande. Om ni förlåter någon hans synder, så är de förlättna, och om ni binder någon i hans synder, så är han bunden’” (Joh 20:22-23).

Bot - omvändelsens frukter

”Ni frågar: ’Hur skall vi kunna leva, då våra brott och synder tynger oss och får oss att tyna bort?’ Svara dem: Så sant jag lever, säger Herren Gud, jag önskar inte den gudlöses död. Jag vill att han upphör med sina gärningar och får leva. Vänd om! Vänd bort från era onda gärningar” (Hes 33:10-11).
”Omvänd er. Himmelriket är nära” (Matt 3:2).

”Inte heller jag dömer dig. Gå nu, och synda inte mer” (Joh 8:11).

”Du har blivit frisk. Synda inte mer, så att det inte händer dig något värre” (Joh 5:14).

”Bär då sådan frukt som hör till omvändelsen” (Matt 3:8).

”Men Andens frukter är kärlek, glädje, frid, tålmod, vänlighet, godhet, trofasthet, ödmjukhet och självbehärskning. Mot sådant vänder sig inte lagen” (Gal 5:22-23).

De tre allmänna lidelserna och de tre allmänna kristna dygderna

1. Njutningslystnad – Fasta
2. Girighet – Barmhärtighetsverk
3. Fåfäng ärelystnad – Bön

De sju kroppsliga barmhärtighetsverken

1. Ge mat åt de hungrande.
 2. Ge dryck åt de törstande.
 3. Klä de nakna.
 4. Ge husrum åt främlingar.
 5. Besöka sjuka och fångna.
 6. Verka för fångnas frihet.
 7. Begrava döda.
- (Jfr Matt 25:31-46)

De sju andliga barmhärtighetsverken

1. Undervisa de okunniga.
2. Råda villrådiga.
3. Trösta bedrövade.
4. Tillrättavisa syndare.
5. Förlåta oförrätter.
6. Bära orättvisor.
7. Be för levande och döda.

De åtta huvudlasterna och deras motsatta dygder

1. Glupskhet – Måttlighet
2. Okyskhet – Kyskhet
3. Girighet – Givmildhet
4. Dysterhet – Glädje
5. Vrede – Mildhet
6. Leda – Frid
7. Fåfäng ärelystnad – Blygsamhet
8. Högmod – Ödmjukhet